

Urbánní antropologie a její aplikace (KSA/UAAX)
Katedra antropologie FF ZČU
ZS 2019/2020

Vyučující:	Laco Toušek Sedláčkova 15, 306 14 Plzeň Kancelář: SP 322 Web: www.antropologie.org/tousek E-mail: laco.tousek@gmail.com Telefon: 608 450 072 Konzultační hodiny: středa od 12:50 do 13:50 a dále dle individuální domluvy
Čas výuky:	Středa, 9:20 – 11:00 (přednáška), 11:10 – 12:50 (seminář)
Učebna:	SP-320
Rozsah:	2 – 1 – 0
Kredity:	4
Zakončení:	Zkouška

Cíle předmětu (anotace)

Cílem předmětu je obeznámit studenty se základními teoretickými a metodologickými přístupy a problémy, kterými se zabývá urbánní antropologie, coby sub-disciplína antropologie. Studenti si osvojí základní koncepty používané při studiu městského prostoru, a to v kontextu dílčích teoretických přístupů. Specifická pozornost je věnována problematice produkce urbánního prostoru v období socialismu, postsocialismu a kapitalismu, a to zejména ve vztahu k marginalizovaným skupinám obyvatel a jejich prostorové segregaci. Jednotlivá témata jsou probírána a diskutována na základě příkladů a možností využití etnografických metod k jejich analýze a interpretaci.

Požadavky kurzu

Úspěšné absolvování kurzu předpokládá získání minimálně 209 a více bodů (viz hodnocení), které je možné obdržet v rámci plnění dílčích aktivit, jejichž rozpis, včetně maximálního možného počtu bodů z každé aktivity a jejich celkového souhrnu, je uveden v následující tabulce. Záleží na studentovi/studentce, na jakou aktivitu bude klást důraz a jak si osobně rozloží možnosti získání dostatečného počtu bodů. Evidence získaných bodů bude zveřejněna a aktualizována na coursewarových stránkách předmětu.

Tabulka rozpisu aktivity a bodů:

1. Znalost povinné literatury prokázaná ve výuce NEBO formou shrnutí (povinné)	11 x10
2. Praktický úkol (volitelný)	0-50
3. Referát (volitelný)	0-50
4. Seminární práce (volitelná)	0-100
5. Závěrečná zkouška formou testu (povinné)	0-100
Maximální možný počet získaných bodů	410

Hodnocení:

Výborně = 260 a více bodů

Velmi dobře = 259 až 240 bodů

Dobře = 239 až 210

Nevyhověl/a = 209 a méně bodů

Charakteristika a náležitosti dílčích aktivit:**1. Znalost povinné či doporučené literatury prokázaná ve výuce NEBO formou shrnutí (povinné):**

- Student/ka prokáže znalost povinné literatury aktivní účastí v rámci výuky a získá za každé setkání až 10 bodů (bez ohledu na počet povinných textů na lekci);
- NEBO odevzdá elektronicky písemné shrnutí v rozsahu min. 1 normostrany na jeden text prostřednictvím emailu, a to **nejpozději do 14ti dnů** od data konání příslušné lekce.
 - Frazologie souboru: *KSA-UAAX-shrnuti-cislolekce-prijmeni*.
 - **Při nedodržení frazeologie nebude shrnutí akceptováno!**
 - Záhloví textu obsahuje jméno a příjmení studenta, osobní číslo, zkratku předmětu a bibliografický údaj textu.
 - Vyučující si vyhrazuje právo vrátit shrnutí k přepracování, případně jej zamítnout jako nevyhovující.
 - Za každé přijaté a schválené shrnutí je možné získat 10 bodů.

2. Praktický úkol (volitelný)

- V rámci semináře mohou být řešeny praktické otázky spojené s urbánní etnografií. Studenti budou mít omezenou možnost splnit praktický úkol v intervalu 0-50 bodů.

3. Referát (volitelný)

- Student/ka si vybere jedno z probíraných témat v rámci kurzu nebo autora a jeho relevantní díla a vypracuje 20 minutový referát.
 - Referát musí být nahlášen a schválen **minimálně jeden týden** před konáním dané lekce.
 - Referát musí být odevzdán prostřednictvím emailu **nejméně den předem**.
 - Referát bude mít formu prezentace obsahující úvod, hlavní myšlenky a kritickou reflexi s následnou diskusí.
- Vyjma obecných témat (viz jejich rozpis) je možné vypracovat referát z relevantních autorů, kteří se problematice města, resp. prostoru věnují. Stejně tak je možné vypracovat referát na jakékoli jiné téma, které se týká kurzu a je po vzájemné domluvě schváleno vyučujícím.
- Student/ka vychází při zpracování z doporučené a jiné vhodné literatury, **nikoli z literatury povinné**.
- Přihlášení referátu a jeho odevzdání probíhá emailem.
 - Frazologie souboru: *KSA-UAAX-referat-cislolekce-prijmenistudenta*.
- Referát bude ohodnocen dle kvality 0-50 body.

4. Seminární práce (volitelná)

- Vypracování seminární práce je volitelnou možností, jak si zajistit dostatečný počet bodů, např. z důvodu absence na výuce.
- Seminární práce se musí krýt se zaměřením kurzu, může být jak teoretická, tak praktická, zaměřená na konkrétní téma nebo autora. Její zaměření musí být konzultováno a schváleno vyučujícím, a to **nejpozději do 30. 11. 2019**.
 - Návrh tématu práce s anotací v délce min. 100 slov se posílá emailem vyučujícímu.
- Seminární práce bude odevzdána emailem v editovatelném textovém formátu (.docx, .odt apod.) **nejméně jeden týden před zvoleným termínem zkoušky**, frazeologie: *KSA-UAAX-seminarni-prace -prijmeni*
 - Seminární práce bude hodnocena dle její kvality v intervalu 0-100 bodů.

5. Závěrečná zkouška (povinná)

- Zkouška bude probíhat formou písemného testu, ze kterého je možné získat až 100 bodů. Převážná část otázek se bude sestávat ze čtyř možností na výběr, z nichž pouze jedna bude správná. Dvě až tři otázky budou otevřené.

Předpoklady pro úspěšné absolvování kurzu

Kurz předpokládá u studentů schopnost a číst porozumět textům v anglickém jazyce. Studenti jsou povinni pravidelně kontrolovat své emailové schránky pro případné změny ve výuce. Součástí tohoto sylabu jsou rovněž informace, pokyny a studijní materiály uvedené na Coursewaru.

Organizace seminářů

V rámci přednášek a seminářů je diskutována zadaná povinná literatura, jejíž znalost je povinností každého/každé studenta/studentky, který/ktará se výuky účastní. V rámci každé z lekcí není rozlišováno mezi přednáškou a seminářem; jednotlivé způsoby výuky jsou dle potřeby zaměňovány.

Přehled témat kurzu¹

1.	25.09.2019	Úvodní hodina
2.	02.10.2019	Antropologie prostoru a antropologie města
3.	09.10.2019	Klasické přístupy a inspirace ke studiu městského prostoru
4.	16.10.2019	Chicagská škola a americká urbánní studia
5.	23.10.2019	Manchesterská škola a dramaturgie města
6.	30.10.2019	Prostorový obrat a neomarxistické přístupy ke studiu města
7.	06.11.2019	Veřejný a soukromý prostor
8.	13.11.2019	Rektorské volno
9.	20.11.2019	Urbánní design a sociální život
10.	27.11.2019	Prostorová diferenciacce, nerovnost a chudoba
11.	04.12.2019	Suburbanizace a gentrifkace
12.	11.12.2019	Socialistické a postsocialistické město
13.	18.12.2019	Shrnutí, reflexe a hodnocení, předtermín zkoušky

¹ Možnost změny s minimálně týdenním předstihem vyhrazena.

Obsah kurzu (podrobně)

1 Seznámení s tématy kurzu, požadavky a hodnocení

1.1 Povinná literatura:

Není zadána

1.2 Doporučená literatura:

Není zadána

2 Antropologie prostoru a antropologie města

2.1 Povinná literatura:

Low, Setha M. 1996. "The Anthropology of Cities: Imagining and Theorizing the City." *Annual Review of Anthropology* 25(1): 383-409.

Cresswell, Tim. 2004. *Place: A Short Introduction*. Malden, MA: Blackwell. Kapitola 1, 2.

2.2 Doporučená literatura:

Jaffe, Rivke, and Anouk de Koning. 2016. *Introducing Urban Anthropology*. London: Routledge. Kapitola 1.

Eames, E., and J. G. Goode. 1977. *Anthropology of the City: An introduction to Urban Anthropology*. Prentice-Hall. Kapitola 1, 2.

Harvey, David. 1996. *Justice, Nature and the Geography of Difference*. Oxford: Blackwell. Kapitola 11.

2.3 Doporučený film

Do the Right Thing, Spike Lee 1989.

2.4 Návrh na referát:

Relph, Edward

Tuan, Yi-Fu

Augé, Marc

3 Klasické přístupy a inspirace ke studiu městského prostoru

3.1 Povinná literatura:

Simmel, Georg. 1903. "The Metropolis and Mental Life." Pp. 11-19 in *The Blackwell City Reader*, edited by Gary Bridge and Sophie Watson. Oxford and Malden: Willey-Blackwell.

3.2 Doporučená literatura:

Weber, Max. 1958. *The City*. Free Press. Chapter 1, pp. 65-89.

Engels, Friedrich. 1950. *Postavení dělnické třídy v Anglii*. Praha: Svoboda. Kapitola Velká města, s. 40-84.

3.3 Návrh na referát:

Benjamin, Walter

Weber, Max

Booth, Charles

3.4 Doporučený film:

Metropolis, Fritz Lang, 1927.

4 Chicagská škola a americká urbánní studia

4.1 Povinná literatura:

Wirth, Louis. 1938. "Urbanism as a Way of Life." *The American Journal of Sociology* 44(1):1-24. Dostupné též v Gmelch, George, and Walter P. Zenner, eds. 2010. *Urban Life: Readings in the Anthropology of the City*. 5th ed. Waveland Press.

4.2 Doporučená literatura:

Musil, Jiří. "Chicagská Škola a Česká Sociologie." *Lidé Města*, no. 3 (2012): 395–419.

Park, Robert E. "The City: Suggestions for the Investigation of Human Behavior in the City Environment." *American Journal of Sociology* 20, no. 5 (Březen 1915): 577–612.

5 Manchesterská škola a dramaturgie města

5.1 Povinná literatura:

Mitchell, Clyde J. "Social Networks." *Annual Reviews in Anthropology* 3, no. 1 (1974): 279–99.

5.2 Doporučená literatura:

Mitchell, Clyde J., ed. 1969. *Social Networks in Urban Situations*. Manchester: Manchester University Press.

Hannerz, Ulf. 1980. *Exploring the City: Inquiries Toward an Urban Anthropology*. New York: Columbia University Press. Kapitola 4, 5, 6.

5.3 Návrh na referát:

Goffman, Erving

Sennett, Richard

5.4 Doporučený film:

La Haine, Mathieu Kassovitz, 1995.

6 Prostorový obrat a neomarxistické přístupy ke studiu města

6.1 Povinná literatura:

HARVEY, David, 2016. *The Ways of the World*. New York, NY: Oxford University Press. Kapitola 2.

Tuan, Yi-Fu. 1979. "Space and Place: Humanistic Perspective." In *Philosophy in Geography*. Stephen Gale and Gunnar Olsson, eds. Pp. 387–427. Dordrecht: Springer.

6.2 Doporučená literatura:

Smith, Neil. 2008. *Uneven Development: Nature, Capital, and the Production of Space*. 3rd ed. University of Georgia Press. Kapitola 3.

Soja, Edward W. 1989. *Postmodern Geographies: Reassertion of Space in Critical Social Theory*. Verso Books.

Foucault, Michel. 1986. „Of Other Spaces". *Diacritics* 16(1):22–27.

LEFEBVRE, Henri, 1991. *The Production of Space*. Oxford: Blackwell.

6.3 Návrh na referát:

Castells, Manuel

Harvey, David

Lefebvre, Henri

De Certeau, Michel

6.4 Doporučený film:

Plán. Benjamin Tuček. 2014.

7 Výuka se nekoná (rektorské volno)

8 Veřejný prostor a soukromý prostor

8.1 Povinná literatura:

Edensor, Tim. 1998. "The Culture of Indian Street." Pp. 201-216 in *Images of the Street: Planning, Identity and Control in Public Space*, edited by Nicholas Fyfe. Routledge.

8.2 Doporučená literatura:

Low, Setha M., and Neil Smith, eds. 2006. *The Politics of Public Space*. New York; London: Routledge. Kapitola 1, 2, 8.

Madanipour, Ali. 2003. *Public and Private Spaces of the City*. London: Routledge.

Sennett, Richard. 1976. *The Fall of Public Man*. Cambridge: Cambridge University Press.

8.3 Návrh na referát:

Habermas, Jürgen

Arendt, Hannah

Sennett, Richard

8.4 Doporučený dokument:

The Social Life of Small Urban Spaces, William H. Whyte, 1980.

9 Urbánní design a sociální život

9.1 Povinná literatura:

Holston, James. 1999. "The Modernist City and the Death of the Street." Pp. 245-276 in *Theorizing the City: The New Urban Anthropology Reader*, edited by Setha M. Low. Rutgers University Press.

9.2 Doporučená literatura:

Gehl, Jan. 2000. *Život mezi budovami: Užívání veřejných prostranství*. Brno: Nadace Partnerství. (celá kniha)

Madanipour, Ali. 1996. *Design of Urban Space: An Inquiry into a Socio-spatial Process*. John Wiley & Sons.

Lynch, Kevin R. 1960. *The Image of the City*. MIT Press.

Sennett, Richard. 1992. *The Conscience of the Eye: The Design and Social Life of Cities*. New York: W. W. Norton.

9.3 Návrh na referát:

Sorkin, Michael

Gehl, Jan

Lynch, Kevin

9.4 Doporučený dokument:

Urbanized, Gary Hustwit, 2011.

Human Scale, Andreas M. Dalsgaard, 2012.

10 Prostorová diference, nerovnost a chudoba

10.1 Povinná literatura:

Sýkora, Luděk. 2009. "New socio-spatial formations: places of residential segregation and separation in Czechia." *Tijdschrift voor economische en sociale geografie* 100(4):417–435.

10.2 Doporučená literatura:

Davis, Mike. 2006. *Planet of slums*. London: Verso.

van Kempen, Ronald, and Şule A. Özüekren. 1998. "Ethnic Segregation in Cities: New Forms and Explanations in a Dynamic World." *Urban Studies* 35(10):1631-1656.

Wacquant, Loïc J. D. 1999. "Urban Marginality in the Coming Millennium." *Urban Studies* 36(10):1639–1647.

10.3 Návrh na referát:

Davis, Mike

Wacquant, Loïc J. D

Wilson, Julius

10.4 Doporučený film:

Cidade de Deus, Fernando Meirelles & Kátia Lund, 2002.

Torre David, Markus Kneer and Daniel Schwartz, 2013.

11 Suburbanizace a gentrifikace

11.1 Povinná literatura:

Smith, Neil. 2002. "Gentrification, the Frontier; and the Restructuring of Urban Space." Pp. 260-277 in *Readings in Urban Theory*, edited by Susan S. Fainstein and Scott Campbell. Wiley-Blackwell.

11.2 Doporučená literatura:

Lees, Loretta, Tom Slater, and Elvin Wyly. 2007. *Gentrification*. Routledge.

Sýkora, Luděk. 1993. "Gentrifikace: měnící se tvář vnitřních měst." Sýkora, L.(ed.): *Teoretické přístupy a vybrané problémy v současné geografii*, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha 100–119.

Tonkiss, Fran. 2006. *Space, the City and Social Theory: Social Relations and Urban Forms*. Polity. Chapter 4.

11.3 Referát:

Smith, Neil.

12 Socialistické a postsocialistické město

12.1 Povinná literatura:

Szelényi, Iván. 1996. "Cities under Socialism—and After." In *Cities After Socialism: Urban and Regional Change and Conflict in Post-Socialist Societies* (eds G. Andrusz, M. Harloe and I. Szelenyi), Kapitola 10.

12.2 Doporučená literatura:

Krivý, Maroš. 2015. „Greyness and colour desires: the chromatic politics of the panelák in late-socialist and post-socialist Czechoslovakia?“, *The Journal of Architecture* 20 (5): 775 – 802.
Stanilov, Kiril, ed. 2007. *The Post-Socialist City. Urban Form and Space Transformations in Central and Eastern Europe after Socialism*. Dordrecht: Springer. Kapitola 11.

12.3 Návrh na referát:

Jiří Musil. *Česká sociologie sídlišť*.

12.4 Doporučený film:

Panelstory aneb Jak se rodí sídliště, Věra Chytilová, 1979.
Concrete Stories, Lorenz Findeisen, 2014.

13 Shrnutí látky, reflexe a hodnocení, předtermín zkoušky

13.1 Povinná literatura:

Není zadaná.

13.2 Doporučená literatura:

Není zadaná.